

19 SEP 2011

Justisdepartementet
Kriminalomsorgsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:
201101620 D TRH

Vår ref:
201008116-27

Dato:
14.09.2011

HØRINGSFORSLAG OM PRØVELØSLATELSE AV UTENLANDSKE INNSATTE SOM UTVISES MED VARIG INNREISEFORBUD, OG GJENINNSETTING AV UTENLANDSKE INNSATTE PÅ RESTSTRAFF VED ULOVLIG RETUR

Det vises til høringsbrev datert 17.6.2011 hvor det bes om uttalelse til departementets forslag om

- Halvtidsløslatelse av utenlandske innsatte som utvises med varig innreiseforbud
- Gjeninnsetting av utenlandske innsatte på reststraff ved ulovlig retur

Forslaget har vært forelagt enhetene i region sørvest.

Regiondirektøren har følgende bemerkninger til forslagene:

Generelt:

Innledningsvis presiseres at regiondirektøren ikke kan slutte seg til forslaget om halvtidsløslatelse av utenlandske innsatte som utvises med varig innreiseforbud.

Det savnes en drøfting av praksis i de øvrige nordiske land, der det fremgår hvorvidt tilsvarende ordning finnes i disse, og landenes erfaringer med ordningen.

Videre er det grunn til å holde foreslåtte ordning opp mot reglene som gjelder for gjennomføring av for eksempel samfunnsstraff, der domfelte som hovedregel ikke tillates å reise til utlandet i gjennomføringstiden. Det tillates heller ikke utenlandsopphold under straffegjennomføring i medhold av § 12.

Det savnes også en refleksjon vedrørende forholdet til mottakerlandet. I mange tilfeller har kriminalomsorgen lite kjennskap til domfeltes straffehistorikk. Noen domfelte opererer med ulike identiteter. Ved den foreslåtte ordningen skal domfelte prøveløslates uten oppfølging av kriminalomsorgen i mottakerlandet. Personer som blir varig utvist på grunn av sin kriminalitet,

kan gjerne være domfelt for sedelighetsforbrytelser, vold, alvorlig narkotikakriminalitet og vinningskriminalitet. Det er et spørsmål om det kan oppfattes å være i strid med den almenne rettsoppfatning at vi prøveløslater slike domfelte ved halv straffegjennomføringstid, uten annen begrunnelse enn de foreslåtte kriteriene.

Vedrørende kriteriene for løslatelse:

Det fremstår som uklart om innføringen av den nye bestemmelsen er ment å innebære en lempeligere fortolkning av § 42. Det står i forslag til § 42a 3. ledd at kriminalomsorgen kan nekte løslatelse dersom løslatelsen samlet sett vil virke urimelig eller støtende, og dersom det fremstår som utilrådelig jf 2. ledd bokstav c. Det kan imidlertid være andre grunner jf § 42 til at innsatte ikke skal prøveløslates, eksempelvis gjentakelsesfare. Det må presiseres om § 42a er ment å være et supplement til § 42 eller om de vilkår som oppstilles i § 42a alene er nok til å innvilge løslatelse. Vi legger til grunn at det førstnevnte er det som departementet har ment, at utilrådelighetsvurderingen skal være den samme også i disse tilfellene.

Regiondirektøren foreslår etter dette at det tas inn en tilsvarende presisering i § 42a 2. ledd bokstav c vedrørende "utilrådelig" som det pr i dag er i § 42 5. ledd, om at "det skal særlig legges vekt på domfeltes atferd under gjennomføringen av straffen, og om det er grunn til å anta at domfelte vil begå nye straffbare handlinger i prøvetiden".

Videre er det et moment at i en utilrådelighetsvurdering etter § 42a 2. ledd vil momenter knyttet til domfeltes forhistorie være av betydning. Kjennskapet kriminalomsorgen har til utenlandske innsattes straffehistorikk er ofte svært begrenset, og det kan være vanskelig å vurdere faren for gjentakelse/ny kriminalitet. Det antas at det jevnlig vil kunne oppstå situasjoner der det fremstår tilrådelig å løslate domfelte ut fra den begrensede kjennskap kriminalomsorgen har til innsatte, men der det reelt sett er stor fare for at det snarlig begås ny kriminalitet.

Til bakgrunnen for forslaget om prøveløslatelse ved halv tid:

Bakgrunnen for forslaget fremstår i korte trekk å være behov for virkemidler for å redusere antall utenlandske innsatte i norske fengsler da det er behov for flere varetekt- og soningsplasser, og at utenlandske innsatte ikke skal tilbakeføres til det norske samfunnet.

Lovbrytere bør straffes likt uavhengig av nasjonalitet. Forslaget bryter med dette prinsippet. Det vil utad fremstå som om utenlandske statsborgere får en fordel og "slipper unna" med halv straff. Dette kan være et uheldig signal å sende ut, både overfor andre domfelte som soner, overfor samfunnet, og ikke minst til utenlandske kriminelle, særlig de som er del i organisert, grenseoverskridende kriminalitet. Et alternativ kan være å forankre forslaget tydeligere i mange utenlandske innsattes dårligere soningssituasjon og mulighet for progresjon i norsk fengsel, tilsvarende den tidligere ordningen med prøveløslatelse ved 7/12 tid.

Til målgruppen/hvem som skal omfattes av forslaget om prøveløslatelse ved halv tid:

Departementet presiserer at forslaget ikke gjelder "de mest alvorlige forbrytelsene". Det bør i større grad enn i forslaget legges føringer for hvem som ikke skal omfattes, for å unngå ulik praksis mellom fengslene og mellom regionene.

Regiondirektøren er enig i at en avgrensning etter domslengde kan være fornuftig. Regiondirektøren er ikke sikker på at straffer inntil 10 år bør omfattes. Kanskje bør det være straffer inntil max 5 år. I tillegg bør det tas inn en ytterligere presisering, at forbrytelsens art blir et moment i vurderingen. Det kan her for eksempel tenkes unntak for voldsforbrytelser,

sedelighetsforbrytelser, menneskehandel og alvorlige narkotikaforbrytelser. Det bør være presise kriterier, for å unngå vilkårlighet og forskjellsbehandling.

Vedrørende utvisningsvedtaket:

Det antas at mange som vil omfattes av denne ordningen vil oppfylle vilkårene straks dommen er rettskraftig og varetektsperioden er over. Deretter må en vente på et eventuelt utvisningsvedtak. Dette tar ofte tid, og kriminalomsorgen vet heller ikke om innsatte har til hensikt å godta vedtaket når dette kommer. Vi skal heller ikke ta for gitt at innsatte faktisk blir utvist. Dette kan innebære at tilbud til disse innsatte vil bli enda mindre enn det ofte er i dag, da man kan tenkes å planlegge soningsprogresjon basert på et utvisningsvedtak som kanskje ikke kommer.

Det er i dag ikke automatikk i at fengselet får vite om den innsatte godtar en utvisningsvedtak. En klage over utvisningsvedtak sendes ofte direkte fra innsatte til politiet eller via innsattes advokat. Det må i tilfelle lages en ordning som gjør at kriminalomsorgen blir informert om en vedtak er endelig eller ikke.

Til forslaget om hjemmel for gjeninnsetting på reststraff av utenlandske innsatte ved ulovlig retur:

Det må i forbindelse med vedtaket om prøveløslatelse ved halv tid settes som et vilkår for løslatelsen at domfelte ikke returnerer til Norge i strid med innreiseforbudet. Videre må han i vedtaket gjøres oppmerksom på følgene for reststraffen dersom han ikke overholder innreiseforbudet. Hjemmel for vilkårsfastsettelsen bør vel tas inn i § 43, og følger ved brudd på vilkåret i § 44.

En problemstilling blir hvem som fanger opp at domfelte er kommet tilbake til Norge, og at en prosess med gjeninnsettelse skal iverksettes. Domfelte kan videre tenkes å komme tilbake til landet med ny falsk ID. En ting er at politiet kan fange opp domfeltes innreise i passkontroll eller ved pågrepelse for ny kriminalitet. Et annet og realistisk alternativ er at domfelte kommer seg inn i landet uten å bli oppdaget. I praksis kan det da tenkes at det vil bli halv tids prøveløslatelse uten at det blir noen som helst realitet bak vilkåret om at domfelte ikke skal returnere.

Når brudd på vilkåret skal bringes inn for retten, vil dette nødvendigvis ta noe tid. Dette reiser spørsmål om hjemmel for varetektsfengsling inntil saken kan komme opp for retten. Videre er det et spørsmål hvem som vil ha myndighet til å begjære varetektsfengsling og myndighet til å møte i forbindelse med fengslingen. Dette må være påtalemyndigheten i politiet.

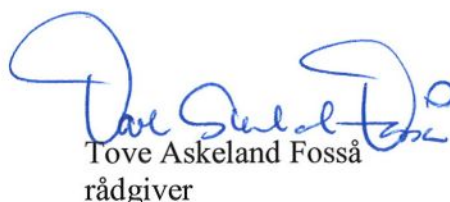
Videre ser regiondirektøren det som mest naturlig at det er påtalemyndigheten bringer både saken om både ulovlig innreise i Norge og brudd på løslatelsesvilkåret for retten. Det vil være politiet som er den instans som vil oppdage brudd på innreiseforbudet, og som har best kjennskap til utlendingslovgivningen.

Et annet alternativ er at gjeninnsetting i fengsel for soning av reststraffen kan besluttes av kriminalomsorgen som en forvaltningsmessig avgjørelse. En mulighet kan også være å returnere utlendingen umiddelbart, og ikke la ham få et ekstra opphold i landet og ta opp en soningsplass.

Med hilsen

Agnes Inderhaug
ass. regiondirektør

Tove Askeland Fosså
rådgiver